

Europeiska
unionens råd

Bryssel den 27 maj 2024
(OR. en)

9447/24

COARM 92
CONOP 29
CFSP/PESC 653

LÄGESRAPPORT

från: Rådets generalsekretariat

till: Delegationerna

Ärende: Rådets slutsatser om EU:s ståndpunkt om bekämpning av olaglig handel med handeldvapen och lätta vapen, inför den fjärde översynskonferensen för att se över genomförandet av FN:s handlingsprogram mot handeldvapen och lätta vapen

För delegationerna bifogas rådets slutsatser om EU:s ståndpunkt om bekämpning av olaglig handel med handeldvapen och lätta vapen, inför den fjärde översynskonferensen för att se över genomförandet av FN:s handlingsprogram mot handeldvapen och lätta vapen (New York den 18–28 juni 2024), som godkändes av rådet vid dess 4028:e möte den 27 maj 2024.

**RÅDETS SLUTSATSER OM EU:S STÅNDPUNKT OM BEKÄMPNING AV OLAGLIG
HANDEL MED HANDELDVAPEN OCH LÄTTA VAPEN, INFÖR DEN FJÄRDE
ÖVERSYNSKONFERENSEN FÖR ATT SE ÖVER GENOMFÖRANDET AV FN:S
HANDLINGSPROGRAM MOT HANDELDVAPEN OCH LÄTTA VAPEN
(NEW YORK DEN 18–28 JUNI 2024)**

1. Rådet noterar att olagliga handeldvapen och lätta vapen och ammunition till dessa alltjämt bidrar till instabilitet och väpnat våld, vilket omintetgör insatser för hållbar utveckling och krishantering, ytterligare destabiliserar hela regioner, staterna däri och deras samhällen, främjar väpnat våld och organiserad brottslighet och förstärker effekterna av terroristattacker. Rådet är fast beslutet att förebygga och sätta stopp för den olagliga handeln med handeldvapen och lätta vapen och ammunition till dessa samt att främja ansvarsskyldighet och ansvar när det gäller laglig handel med dem.
2. I linje med Europeiska unionens (EU) bidrag till FN:s framtidspakt och FN:s generalsekreterares nya agenda för fred noterar rådet behovet av att stärka instrumenten för kontroll av konventionella vapen och förbättra skyddet för civila mot effekterna av dessa vapen, bland annat genom att främja ytterligare efterlevnad av internationell humanitär rätt och människorättslagstiftning och främja kampen mot spridning av handeldvapen och lätta vapen: 1) anta regionala och nationella färdplaner, mål och åtaganden, med lämpliga medel för att följa framstegen och mobilisera internationellt stöd, 2) bygga vidare på FN:s handlingsprogram och tillgängliga internationella verktyg och initiativ för spårning, kapacitetsuppbyggnad för att förhindra avledning och säkerställa effektiv lagerhantering, 3) ta itu med ny teknisk utveckling.
3. Rådet anser att FN:s handlingsprogram för att förebygga, bekämpa och utrota alla former av olaglig handel med handeldvapen och lätta vapen (*handlingsprogrammet*) är en universell ram för att motverka det hot olagliga handeldvapen och lätta vapen utgör och stöder dess fullständiga och verkningsfulla genomförande på nationell, regional och global nivå.

4. Rådet välkomnar den fjärde översynskonferensen i New York den 18–28 juni 2024 (*fjärde översynskonferensen*) som utgör en möjlighet att se över framstegen med genomförandet av handlingsprogrammet. Rådet anser att den fjärde översynskonferensen bör sträva efter att säkerställa att handlingsprogrammet är relevant och göra det mer verkningsfullt.
5. Rådet erinrar om att det den 17 oktober 2022 antog beslut (Gusp) 2022/1965 för att stödja ett fullständigt och verkningsfullt genomförande av handlingsprogrammet och det internationella spårningsinstrumentet, stärka den internationella, regionala och nationella säkerheten, bidra till förverkligandet av människors säkerhet, främja hållbar utveckling genom kontroll av handeldvapen och lätta vapen och stödja jämställdhetsanpassade strategier och program för kontroll av handeldvapen och lätta vapen, på grundval av en grundlig jämställdhetsanalys.
6. Europeiska unionen (EU) stödde materiella och inkluderande förberedelser inför fjärde översynskonferensen i enlighet med rådets beslut (Gusp) 2022/1965. Regionala möten utgjorde ett forum för deltagande stater och respektive regionala organisationer för att identifiera regionspecifika utmaningar i samband med handeldvapen och lätta vapen och diskutera regionala prioriteringar för den fjärde översynskonferensen.
7. EU kommer att konstruktivt bidra till ett meningsfullt och konkret samförståndsresultat vid den fjärde översynskonferensen samtidigt som man strävar efter att följande centrala mål ska återspeglas i konferensens slutdokument:
 - i) Att man erkänner att handlingsprogrammets genomförande stöds av synergier med internationella instrument med liknande mål, såsom vapenhandelsfördraget och FN:s protokoll om skjutvapen, bland annat när det gäller rapporteringsskyldigheter, stöd och samarbete.

- ii) Att man välkomnar antagandet av den globala ramen för hantering av konventionell ammunition under hela livscykeln. Att man erkänner att genomförandet av handlingsprogrammet kompletteras av den globala ramen vad avser förebyggande, bekämpning och utrotning av olaglig handel med ammunition. Att man ser till att förebyggande, bekämpning och utrotning av olaglig handel med handeldvapen och lätta vapen omfattas av handlingsprogrammet och tar itu med alla nödvändiga hänvisningar till ansvarsfull ammunitionsshantering för att inkludera ammunition i handlingsprocessen samt uppmuntrar de stater som deltar i handlingsprogrammet att utbyta och dela relevanta erfarenheter, lärdomar och bästa praxis i linje med den globala ramen. Att man erkänner att många stater redan tillämpar bestämmelserna i handlingsprogrammet och det internationella spårningsinstrumentet på ammunition till handeldvapen och lätta vapen.
- iii) Att man, i enlighet med Agenda 2030 för hållbar utveckling, konstaterar att det inte kan finnas någon fred utan hållbar utveckling, ingen utveckling utan fred och inte heller utan respekt för mänskliga rättigheter och jämställdhet. I detta sammanhang är det avgörande att man sätter stopp för den olagliga handeln med handeldvapen och lätta vapen och ammunition.
- iv) Att man stöder en genusmedveten strategi för kontroll av handeldvapen och lätta vapen och erkänner att väpnat våld påverkar kvinnor, män, flickor och pojkar på olika sätt samt att man främjar kvinnors roll i handlingsprogrammets genomförande och en genusbaserad analys i samband med kontrollåtgärder rörande handeldvapen och lätta vapen som en förutsättning för att de ska bli verkningsfulla.
- v) Att man vidtar åtgärder för att bevara och öka handlingsprogrammets och dess internationella spårningsinstruments verkningsfullhet mot bakgrund av utvecklingen inom teknik för, utformning och tillverkning av och handel med handeldvapen och lätta vapen. EU är särskilt bekymrat över att den ökande tendensen med handeldvapen med polymerstomme eller med en modulär utformning och avsaknaden av en global standard för hur och var dessa vapen ska märkas riskerar att gradvis undergräva kapaciteten att spåra dessa vapen. För att möjliggöra och bevara kapaciteten att spåra handeldvapen och lätta vapen med polymerstomme eller med en modulär utformning måste den fjärde översynskonferensen enas om en process med sikte på att uppnå konsensus om märkningen av dessa handeldvapen och lätta vapen.
- vi) Att man stöder inrättandet av en öppen teknisk expertgrupp för genomförandet av FN:s handlingsprogram och dess internationella spårningsinstrument med avseende på ny teknik i handeldvapen och lätta vapen.

- vii) Att man stöder det befintliga informationsutbytet, på frivillig basis, mellan stater om identifierade fall av avledning i syfte att avslöja och stänga av kanaler för olaglig vapenhandel och för att förbättra kapaciteten för riskbedömning i samband med vapenexportkontroll (artikel 11 i Vapenhandelsfördraget och forumet för informationsutbyte om avledning).
 - viii) Att man understryker den roll som förfaranden för vapenexportkontroll spelar när det gäller att förebygga och bekämpa den olagliga handeln med handeldvapen och lätta vapen, inklusive genom att man bedömer risken för avledning (inbegripet med ett genusperspektiv) innan exportlicenser beviljas.
 - ix) Att man stöder kontrollverksamhet rörande handeldvapen och lätta vapen i konfliktdrabbade områden genom att ge FN och de regionala fredsfrämjande insatserna en starkare roll och – från fall till fall – överväger att inkludera stöd till övervakning av vapenembargon och lagerhantering när deras uppdrag fastställs och, när detta är möjligt, i samarbete med FN:s expertgrupper med ansvar för övervakning av FN:s vapenembargo.
 - x) Att man betonar handlingsprogrammets betydelse för kampen mot terrorism. Ett verkningsfullt genomförande av handlingsprogrammet bidrar till att motverka att terrorister anskaffar handeldvapen och lätta vapen, varigenom den potentiella effekten av deras attacker minskar.
 - xi) Att man erkänner den roll som handeldvapen och lätta vapen spelar vad avser våld i hemmet och könsrelaterat våld, särskilt våld som begås av en familjemedlem eller en partner, och säkerställer att offentligt tillgängliga data om missbruk av skjutvapen är könsuppdelade och omfattar data om våld i hemmet och könsrelaterat våld.
 - xii) Att man stöder den viktiga roll som regionala organisationer spelar för handlingsprogrammets genomförande samt forskarnas, civilsamhällets och näringslivets medverkan i handlingsprogramsrelaterad verksamhet i allmänhet.
8. EU stöder att man hänvisar till följande dokument i slutdokumentet från den fjärde översynskonferensen:
- Slutdokumenten från extramötena om handlingsprogrammet (det sjunde vartannat år återkommande mötet mellan staterna 2021 och det åttonde vartannat år återkommande mötet mellan staterna 2022).

- FN:s generalsekreterares rapport om handeldvapen och lätta vapen till FN:s generalförsamling från 2022 (A/CONF.192/BMS/2022/1) samt till FN:s säkerhetsråd från 2023 (S/2023/823) och från 2021 (S/2021/839).
- FN:s generalsekreterares rapport om den senaste utvecklingen inom tillverkningen av, tekniken för och utformningen av handeldvapen och lätta vapen och konsekvenserna för det internationella spårningsinstrumentets genomförande (A/CONF.192/BMS/2014/1).
- FN:s säkerhetsråds resolutioner om handeldvapen och lätta vapen (UNSCR 2117 från 2013, UNSCR 2220 från 2015 och UNSCR 2370 från 2017).
- FN:s säkerhetsråds resolution om kvinnor, fred och säkerhet (UNSCR 1325 från 2000 och därpå följande resolutioner), med särskild hänvisning till UNSCR 2242 från 2015, där man specifikt uppmuntrar kvinnors egenmakt när det gäller insatser rörande förebyggande, bekämpning och utrotning av olaglig överföring och destabiliserande anhopning och missbruk av handeldvapen och lätta vapen.
- FN:s säkerhetsrådets resolution 1612 från 2005 om barn och väpnade konflikter.
- FN:s generalförsamlings resolution, *Through-life Conventional Ammunition Management* (hantering av konventionell ammunition under hela livscykeln) (A/RES/78/47), om antagande av den globala ramen för hantering av konventionell ammunition under hela livscykeln (A/78/111), ett särskilt internationellt instrument för att hantera säkerhetsriskerna med konventionell ammunition, inbegripet avledning av och olaglig handel med ammunition och oplanerade ammunitionsexplosioner.
- OSSE-dokument om handeldvapen och lätta vapen.

9. Med hänsyn till handlingsprogrammets genomförande stöder EU införandet av följande inslag i slutdokumentet från den fjärde översynskonferensen:
- i) Att man främjar det nationella genomförandet med hjälp av olika nationella samarbetsorgan; nationella handlingsplaner; nationella kontaktpunkter på institutionell och teknisk nivå; lagstiftning, inklusive straffklausuler, förordningar och administrativa förfaranden; och övervakning med avseende på relevanta aspekter av livscykeln för handeldvapen och lätta vapen och ammunition till dessa, inbegripet tillverkning och märkning, registrering, handel, överföring, säker och trygg lagring och säkert och tryggt bortskaffande.
 - ii) Att man stöder regionalt och subregionalt samarbete och samordning.
 - iii) Att man främjar komponenter rörande handeldvapen och lätta vapen i bilateralt och interregionalt säkerhetssamarbete, inklusive gränsöverskridande samarbete och informationsutbyte mellan brottsbekämpande organ och tullmyndigheter, för att sätta stopp för olaglig handel med handeldvapen och lätta vapen.
 - iv) Att man stärker regionala och subregionala organisationers roll och inflytande i fråga om att bistå stater med genomförandet av handlingsprogrammet.
 - v) Att man möjliggör och främjar utbyte och användning av information om identifierade mönster i fall av olaglig handel och avledning i enlighet med nationell lagstiftning, inbegripet genom webbaserade databaser på nationell, regional och internationell nivå, och samtidigt stödjer Interpols och FN:s arbete i detta avseende.
 - vi) Att man främjar tillämpningen av slutanvändaravtal i samband med kontrollen av export av handeldvapen och lätta vapen.
 - vii) Att man uppmuntrar tillämpningen av ny teknik för kontroll av handeldvapen och lätta vapen för att identifiera avledningsvägar och avledningsmönster för handeldvapen och lätta vapen och ammunition till dessa samt bidrar till brottsutredningar i dessa fall av avledning.
 - viii) Att man ökar insatserna för fysisk säkerhet och lagerhantering, bl.a. genom tillämpning av ny teknik.
 - ix) Att man förbättrar informationsutbytet vad gäller beslagtagande av vapen i enlighet med nationell lagstiftning, i syfte att hantera sårbarheter och öka möjligheterna till utredning och lagföring, särskilt med fokus på regionalt samarbete.

- x) Att man främjar och stöder genomförandet av standarder och bästa praxis för hanteringen av handeldvapen (*Modular Small-arms-control Implementation Compendium*, Mosaic-kompendiet) och ammunition (de internationella tekniska riktlinjerna för ammunition, IATG).
- xi) Att man främjar insyn genom att uppmuntra staterna att dela nationella kontaktpunkter på institutionell och teknisk nivå för handlingsprogrammet.
- xii) Att man uppmuntrar staterna att vartannat år lämna in sina rapporter om statusen för handlingsprogrammet samt genomförandet av det internationella spårningsinstrumentet, för att öka deras antal och kvalitet, och att de inkluderar handeldvapen och lätta vapen i sina rapporter till FN:s register över konventionella vapen (Unroca), och att man främjar synergier i denna fråga med andra relaterade internationella instrument.
- xiii) Att man tar itu med olaglig tillverkning och modifiering av handeldvapen och lätta vapen samt komponenter till dessa, genom hantverksmässig produktion, genom att beakta den senaste utvecklingen och de senaste tendenserna, inbegripet men inte begränsat till 3D-printing, reaktivering av deaktiverade skjutvapen samt omvandling av vapen med lös ammunition.
- xiv) Att man tar itu med de växande utmaningarna i samband med hantverksmässig tillverkning av handeldvapen och lätta vapen inom ramen för handlingsprogrammet och det internationella spårningsinstrumentet.
- xv) Att man främjar god praxis vad gäller deaktivering för att göra handeldvapen och lätta vapen definitivt oanvändbara och gör reaktivering fysiskt omöjlig, bl.a. genom främjande av de standarder som fastställs i kommissionens genomförandeförordning (EU) 2015/2403.
- xvi) Att man främjar förstörelse som rekommenderad lösning för överskott av handeldvapen och lätta vapen.
- xvii) Att man tar upp internets och elektroniska transaktioners – inbegripet immateriell överföring av teknik och design – allt större betydelse vad gäller olaglig handel med och tillverkning av handeldvapen och lätta vapen samt delar av och komponenter till dessa.
- xviii) Att man hanterar skillnader i lagstiftning mellan stater som underlättar olaglig handel och produktion av handeldvapen och lätta vapen, inbegripet olaglig omvandling av skjutvapen med lös ammunition till fungerande skjutvapen.
- xix) Att man när det är lämpligt och inom ramen för deras mandat främjar en starkare roll för FN och regionala fredsbevarande insatser i fråga om olagliga handeldvapen och lätta vapen.

- xx) Att man beaktar problem med handeldvapen och lätta vapen samt ammunition i återuppbyggnadsprogram efter konflikter och demobilisering, avvärning och återanpassning och program för reform av säkerhetssektorn och för kvinnor, fred och säkerhet i synnerhet.
10. Med hänsyn till genomförandet av det internationella spårningsinstrumentet stöder EU införandet av följande inslag i slutdokumentet från den fjärde översynskonferensen:
- i) Att man ser till att det internationella spårningsinstrumentet fungerar effektivt mot bakgrund av utvecklingen inom teknik för samt utformning av handeldvapen och lätta vapen. EU är särskilt bekymrat över att den ökande tendensen med handeldvapen med polymerstomme eller med en modulär utformning och avsaknaden av en global standard för hur och var dessa vapen ska märkas riskerar att gradvis undergräva kapaciteten att spåra dessa vapen. För att möjliggöra och bevara kapaciteten att spåra handeldvapen och lätta vapen med polymerstomme eller med en modulär utformning måste den fjärde översynskonferensen enas om en process med sikte på att uppnå konsensus om märkningen av dessa handeldvapen och lätta vapen. Denna process bör leda fram till ett konsensusdokument som kompletterar det internationella spårningsinstrumentet, såsom en bilaga. Utöver en överenskommelse om märkning av handeldvapen och lätta vapen med polymerstomme eller med en modulär utformning bör även andra effekter av utvecklingen när det gäller teknik för och utformning av handeldvapen och lätta vapen återspeglas i detta dokument, däribland 3D-printing, och utvecklingen inom märkning, registrering och spårning. Detta dokument skulle säkerställa att utvecklingen inom teknik för och utformning av handeldvapen och lätta vapen inte bidrar till att göra det internationella spårningsinstrumentet mindre effektivt.
 - ii) Att man främjar importmärkning – i enlighet med det internationella spårningsinstrumentet – om möjligt vid tidpunkten för tillverkningen.
 - iii) Att man främjar tillämpningen av ny teknik för en effektivare märkning, registrering och spårning av handeldvapen och lätta vapen. Sammanfattningen från ordföranden för regeringsexpertmötet innehåller relevanta resultat och förslag i detta avseende.
 - iv) Att man stärker mekanismerna för utbyte av information om nationella märkningssystem vid tidpunkten för tillverkningen samt om standardförfaranden avseende beslagtagna omärkta handeldvapen och lätta vapen.
 - v) Att man främjar det nationella genomförandet med hjälp av lagstiftning som rör märkning, registrering och spårning samt utarbetar rapporter vartannat år, inrättar nationella kontaktpunkter och utarbetar nationella handlingsplaner.

vi) Att man bygger upp kapacitet för spårning av olagliga handeldvapen och lätta vapen och ammunition i konfliktdrabbade områden eftersom det kan bidra till att olagliga vapenflöden till konfliktområden identifieras och begränsas. Detta kan göras bland annat genom att stödja medverkan av FN och regionala fredsfrämjande insatser när det gäller att samla in, registrera, spåra och förstöra olagliga handeldvapen och lätta vapen och ammunition till dessa, i förekommande fall och i enlighet med deras mandat och, när detta är möjligt, i samarbete med FN:s expertgrupper med ansvar för övervakning av FN:s vapenembargo, genom att stödja kapacitetsuppbyggnad för lokal säkerhet och brottsbekämpande organ, inbegripet ett perspektiv för kvinnor, fred och säkerhet, för spårning och utredning, i kombination med främjande av Interpols iArms-databas och andra relevanta databaser, samt genom att stödja initiativ såsom iTrace-systemet från Conflict Armament Research.

11. Beträffande beaktandet av internationellt samarbete och stöd ställer sig EU bakom införandet av följande inslag i slutdokumentet från den fjärde översynskonferensen:

- i) Att man stöder genomförandet av handlingsprogrammet genom samarbete och stöd till kontrollverksamhet rörande handeldvapen och lätta vapen.
- ii) Att man bedömer effekterna av det samarbete och stöd som tillhandahålls för handlingsprogrammets genomförande och lägger fram resultatet av denna bedömning vid ett av de möten som staterna håller vartannat år inom ramen för handlingsprogrammets process för perioden mellan sammanträdena.
- iii) Att man ökar stödinsatsernas effektivitet och hållbarhet genom förbättrad samordning i samarbetet med relevanta regionala organisationer, givare och genomförandeorgan med full äganderätt och som, om möjligt, styrs av nationella handlingsplaner i mottagarstaterna.
- iv) Att man stöder FN:s fond till stöd för samarbetet för reglering av vapenhandeln (UNSCAR).
- v) Att man ökar insynen när det gäller samarbete och bistånd på området kontroll av handeldvapen och lätta vapen genom stöd till ett globalt register, där bistånd till kontroll av handeldvapen och lätta vapen registreras.